

Ljudobservatorium Nord

1996

<http://www.ljudobservatoriumnord.org/>

Recension: Mikael Strömberg, Kulturjournalist Aftonbladet, tonsättare

Så bestiger jag de blodiga stövlarna & Mac183;s kulle i Stockholm city, Brunkebergstorg. Undra hur det såg ut här för hundra år sen, hur var den akustiska miljön beskaffad? Enligt Strindberg var Brunkeberg en pastoral och lite farlig plats i staden med rekreativsmöjligheter och vilda djur. Idag är torget en skamfläck i raden av välfärdsarkitektens felbedömningar, en stendöd icke-plats efter kontorstid.

Björn Hellström är fd improvisationsmusiker (Bolonbata, Biter Funeral Band m fl) som konverterat till arkitekt och för närvarande doktorerar i ett ämnesområde som ännu inte existerar: "Akustisk design". Målet är en projekteringsmetodik i akustiska gestaltungsfrågor som arkitekten kan ha nytta av redan vid skissbordet. Eventuellt kan det leda till ett revolutionerande notationssystem som på ett hyfsat abstrakt sätt åskådliggör det akustiska tillståndet på platsen, i byggnaden, i bostadsområdet. Utan att döma ut vissa ljud vill Hellström föra in perceptionspsykologi och annan humaniora i arkitektens vardag.

Fokuseringen av ljud i termer av ljudskap (landskap) och ljudande koder och noder (specifika platser) ligger onekligen rätt i tiden och kommer med stor sannolikhet att berika även arkitekturen, särskilt när arkitekten rör sig i diverse gränsländ, mellanrum och osynliga strukturer.

Ett typexempel är alla rörsystem, sekundäravlopp och dagvattenbrunnar som plötsligt görs synliga i Hellströms projekt TIGER (Tourist Information Guide of the Environmental Resonance). Till sin hjälp att utföra idén om staden som ett föränderligt ljudavtryck, vari invånarens lättpåverkade kropp förflyttar sig, har Hellström haft Lars Befring, Arild Lagerkvist och musikern Sten Sandell.

Ljud är till stor del tid. Och tid kan utan större svårigheter transformeras till rörelse, puls och rytm. Det är alltså fullt möjligt att nå fram till resultatet, att ljudflödet runt Brunkebergstorg, mellan 12-13 en måndag i oktober, har den rytmiska figuren 3- mot 7-takt.

En annan dimension i TIGER är rösten: vilket utrymme ges rösten i stadsmiljön? Och för att undersöka den saken har Sten Sandells hummande röst placerats in i olika akustiska miljöer, bl a Centralstationen, Klara Mälarstrand och Klara kyrkogård. Ibland slukas den av rulltrappornas hungriga oljud. Men ibland får den chans att kommunicera på lika villkor. Meningen med TIGER är inte att omexploatera staden till ett tyst väntrum, och inte heller maskera ljuden genom verkningslösa bullernormer. Utan snarare att höja ljudet till en nivå där klangfärg, artikulation, rytm och dynamik kan visualiseras på papperet.